

הלכות שבת פרק יט

פרק יט

לבוש והוצאה

א.

כל כלי המלחמה אין יוצאין בהן בשבת.

ואם יצא,

אם היו כלים שהן דרך מלבוש, כגון שריון וקובע ומגפים שעל הרגלים

- הרי זה פטור.

ואם יצא בכלים שאינן דרך מלבוש, כגון רומח וסייף וקשת ואלה

ותריס - הרי זה חייב:

ב.

אין יוצאין בסנדל מסומר שסימרו לחזקו, ואפילו ביום טוב גזרו שלא יצא

בו.

ומותר לצאת באבנט שיש עליו חתיכות קבועות של כסף ושל זהב כמו

שהמלכים עושין, מפני שהוא תכשיט, וכל שהוא תכשיט מותר.

והוא שלא יהיה רפוי, שמא יפול ברשות הרבים ויבוא להביאו:

תכשיטים

ג.

טבעת שיש עליה חותם - מתכשיטי האיש ואינה מתכשיטי אשה,

ושאין עליה חותם - מתכשיטי אשה ואינה מתכשיטי האיש.

לפיכך אשה שיצאת בטבעת שיש עליה חותם, ואיש שיצא בטבעת שאין עליה חותם - חייבין.

ומפני מה הן חייבין, והרי הוציאו אותן שלא כדרך המוציאין, שאין דרך האיש להוציא באצבעו אלא טבעת הראויה לו, וכן האשה אין דרכה להוציא באצבעה אלא טבעת הראויה לה?

מפני שפעמים נותן האיש טבעתו לאשתו להצניעה בבית, ומנחת אותה באצבעה בעת הולכה, וכן האשה נותנת טבעתה לבעלה לתקנה אצל האומן, ומניח אותה באצבעו עד חנות האומן, ונמצאו שהוציאו אותן כדרך שדרכן להוציאן, ולפיכך חייבין:

ד.

לא תצא אשה בטבעת שאין עליה חותם אף על פי שהוא מתכשיטיה, גזירה שמא תוציאה ברשות הרבים להראות לחברותיה, כדרך שהנשים עושות תמיד.

ואם יצאת בה - פטורה.

אבל האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם, מפני שהוא תכשיט, ואין דרכו להראות.

ונהגו כל העם שלא יצאו בטבעת כלל:

מחט

ה.

נקובה

אשה שיצאת במחט נקובה - חייבת, והאיש - פטור.

ואיש שיצא במחט שאינה נקובה - חייב,

והאשה - פטורה, מפני שהיא מתכשיטיה, ואינה אסורה אלא גזירה שמא תראה לחברותיה.

כלל דין תכשיטים

זה הכלל, כל היוצא בדבר שאינו מתכשיטו ואינו דרך מלבוש, והוציאו כדרך שמוציאין אותו דבר - חייב.

וכל היוצא בדבר שהוא מתכשיטו, והיה רפוי ואפשר שיפול במהרה ויבוא להביאו ברשות הרבים, וכן אשה שיצאת בתכשיטין שדרכה לשלוף אותן ולהראותן - הרי אלו פטורין.

וכל דבר שהוא תכשיט ואינו נופל ואין דרכה להראותו - הרי זה מותר לצאת בו.

לפיכך אצעדה שמניחין בזרוע או בשוק - יוצאין בה בשבת, והוא שתהיה דבוקה לבשר ולא תישמט.

וכן כל כיוצא בה:

1.

לא תצא אשה בחוטי צמר או בחוטי פשתן או ברצועות הקשורין לה על ראשה, שמא תחלוץ אותם בשעת טבילה ותעבירם ברשות הרבים.

ולא בציץ שמנחת בין עיניה,

ולא בלחיים של זהב שיורדין מן הציץ על לחייה בזמן שאינן תפורין זה בזה,

ולא בעטרה של זהב שמנחת בראשה,

ולא בכבלים שיוצאין בהן הבנות ברגליהן כדי שלא יפסעו פסיעה גסה,

- כל אלו אסורין לצאת בהן שמא יפולו ותביאם בידה:

לא תצא אשה בקטלה שבצוארה,

ולא בנוזמי האף,

ולא בצלוחית של פלייטון הקבועה על זרועה,

ולא בכיס הקטן העגול שמניחין בו שמן הטוב והוא הנקרא כוכלת,

ולא בפאה של שיער שמנחת על ראשה כדי שתיראה בעלת שיער הרבה,

ולא בכבול של צמר שמקפת אותו סביב לפניה,

ולא בשן שמנחת בפיה במקום שן שנפל,

ולא בשן של זהב שמנחת על שן שחור או אדום שיש בשיניה.

אבל שן של כסף - מותר, מפני שאינו ניכר.

- כל אלו אסורין לצאת בהן שמא תחלוץ ותראה לחברותיה:

כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים, אסור לצאת בו אפילו בחצר

שאינה מעורבת, חוץ מכבול ופאה של שיער, שמותר לצאת בהן לחצר, כדי

שלא תתגנה על בעלה.

והיוצאת בצלוחית של פלייטון שאין בה בושם כלל - חייבת:

יוצאה אשה בחוטי שיער הקשורין לה על ראשה.

מפני שהמים באים בהן ואינן חוצצין, אינה חולצתן אם אירעה לה טבילה עד

שנגזור שמא תביאם ברשות הרבים,

בין שהיו החוטין שלה בין של חברתה בין של בהמה.

ולא תצא זקנה בשל ילדה, ששבח הן לה, ושמא תחלוץ ותראם לחברותיה,

אבל ילדה יוצאה בחוטי זקנה.

וכל שהוא אריג יוצאה בו על ראשה:

י.

יוצאה אשה בחוטין שבצוארה. מפני שאינה חונקת עצמה בהן, אינן חוצצין. ואם היו צבועין - אסורין, שמא תראה אותן לחברותיה. ויוצאה אשה בכליל של זהב בראשה, שאין יוצאה בו אלא אשה חשובה שאין דרכה לחלוץ ולהראות. ויוצאה בציץ ובלחיים של זהב בזמן שהן תפורין בסבכה שעל ראשה, כדי שלא יפולו. וכן כל כיוצא בהן:

יא.

יוצאה אשה במוך שבאזנה, והוא שיהיה קשור באזנה, ובמוך שבסנדלה, והוא שיהיה קשור בסנדלה, ובמוך שהתקינה לנידתה, ואף על פי שאינו קשור, ואפילו עשתה לו בית יד, שאם נפל אינה מביאה אותו מפני מאיסותו:

יב.

ויוצאה בפלפל, ובגרגר מלח, ובכל דבר שתתן לתוך פיה מפני ריח הפה. ולא תתן לכתחילה בשבת. ויוצאות הנשים בקסמין שבאזניהם, וברעלות שבצוארן או שבכסותן, וברדיד הפרוף. ופורפת כתחילה בשבת על האבן ועל האגוז ויוצאה. ולא תערים ותפרוף על האגוז כדי להוציאו לבנה הקטן. וכן, לא תפרוף על המטבע לכתחילה, מפני שאסור לטלטלו, ואם פרפה - יוצאה בו:

יוצא אדם בקיסם שבשיניו ושבסנדלו לרשות הרבים, ואם נפל לא יחזיר.
ובמוך ובספוג שעל גבי המכה, ובלבד שלא יכרוך עליהן חוט או משיחה,
שהרי החוט והמשיחה חשובין אצלו, ואינן מועילין למכה.
ויוצא בקליפת השום ובקליפת הבצל שעל המכה, ובאגד שעל גבי המכה,
וקושרו ומתירו בשבת.

ובאספלנית ומלוגמא ורטייה שעל גבי המכה, ובסלע שעל גבי הצנית,
ובביצת החרגול, ובשן השועל, ובמסמר הצלוב, ובכל דבר שתולין אותו
משום רפואה, והוא שיאמרו הרופאים שהוא מועיל:

יד.

יוצאה אשה באבן תקומה, ובמשקל אבן תקומה שנתכוון ושקלו לרפואה.
ולא אשה עוברה בלבד, אלא שאר הנשים, שמא תתעבר ותפיל.
ויוצאין בקמיע מומחה. ואי זה הוא קמיע מומחה? זה שריפא שלשה בני
אדם, או שעשהו אדם שריפא שלשה בני אדם בקמיעין אחרים.
ואם יצא בקמיע שאינו מומחה - פטור, מפני שהוציאו דרך מלבוש.
וכן היוצא בתפילין - פטור:

טו.

מי שיש ברגלו מכה - יוצא בסנדל יחידי ברגלו הבריאה. ואם אין ברגלו מכה
- לא יצא ביחיד.

ולא יצא קטן במנעל גדול, אבל יוצא הוא בחלוק גדול.
ולא תצא אשה במנעל רפוי, ולא במנעל חדש שלא יצאת בו שעה אחת
מבעוד יום.

ואין הקיטע יוצא בקב שלו.

אנקטמין של עץ אין יוצאין בהן בשבת, מפני שאינן מדרכי המלבוש.
ואם יצאו - פטורין:

טז.

יוצאין בפיקריון ובציפה שבראשי בעלי חטטין.
אמתי, בזמן שצבען וכרכן, או שיצא בהן שעה אחת מבעוד יום, אבל אם לא
עשה בהן מעשה, ולא יצא בהן קודם השבת - אסור לצאת בהן:

יז.

יוצאין בשק עבה ובסגוס עבה וביריעה ובחמילה מפני הגשמים, אבל לא
בתיבה ולא בקופה ולא במחצלת מפני הגשמים.
הכר והכסת,

אם היו רכין ודקין כמו הבגדים - מותר להוציאן מונחין על ראשו
בשבת דרך מלבוש,
ואם היו קשין - הרי הן כמשוי ואסורין:

יח.

יוצאין בזוגין הארוגין בבגדים. ויוצא העבד בחותם של טיט שבצוארו, אבל
לא בחותם של מתכת, שמא יפול ויביאנו.
המתעטף בטליתו, וקיפלה מכאן ומכאן בידו או על כתיפו,
אם נתכוון לקבץ כנפיו כדי שלא ייקרעו או שלא יתלכלכו - אסור,
ואם קיבצן להתנאות בהן כמנהג אנשי המקום במלבושן - מותר:

יט.

היוצא בטלית מקופלת ומונחת על כתיפו - חייב.

אבל יוצא הוא בסודר שעל כתיפו, ואף על פי שאין נימה קשורה לו באצבעו.

וכל סודר שאינו חופה ראשו ורובו אסור לצאת בו.
היתה סבנית קצרה שאינה רחבה, קושר שני ראשיה למטה מכתפים, ונמצאת כמו אבנט, ומותר לצאת בה:

כ.

מותר להתעטף בטלית שיש בשפתה מלל, אף על פי שהן חוטין ארוכין, ואף על פי שאינן נואי לטלית, מפני שהן בטלין לגבי הטלית, ואינו מקפיד עליהן בין היו בין לא היו.

לפיכך היוצא בטלית שאינה מצויצת כהלכתה - חייב, מפני שאותן החוטים חשובין הן אצלו, ודעתו עליהן עד שישלים חסרונן וייעשו ציצית.

אבל טלית המצויצת כהלכתה - מותר לצאת בה בין ביום בין בלילה, שאין הציצית הגמורה משוי, אלא הרי היא מנואי הבגד ומטכסיסיו כמו האימרא וכיוצא בה.

ואילו היו חוטי הציצית שהיא מצויצת כהלכתה משוי, היה חייב היוצא בה אפילו ביום השבת, שאין מצות עשה שאין בה כרת דוחה שבת:

כא.

לא יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו, ולא נגר בקיסם שבאזנו, ולא גרדי באירא שבאזנו, ולא סורק במשיחה שבצוארו, ולא שולחני בדינר שבאזנו, ולא צבע בדוגמא שבאזנו,

ואם יצא - פטור, אף על פי שיצא דרך אומנותו, מפני שלא הוציא כדרך המוציאין:

הזב שיצא בכיס שלו - חייב, מפני שאין דרך כיס זה להוציאו אלא כדרך הזאת, ואף על פי שאינו צריך לגוף ההוצאה, אלא כדי שלא יתלכלכו בגדיו, שהמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה:

המוצא תפילין

המוצא תפילין בשבת ברשות הרבים כיצד הוא עושה? לובשן כדרכן, מניח של ראש בראשו ושל יד בידו, ונכנס וחולצן בבית, וחוזר ויוצא ולובש זוג שני וחולצו, עד שיכניס את כולן. ואם היו הרבה, ולא נשאר מן היום כדי להכניסן דרך מלבוש - הרי זה מחשיך עליהן ומכניסן במוצאי שבת. ואם היה בימי השמד, שמתירא לישב ולשמרן עד הערב מפני הגויים - מכסן במקומן, ומניחן והולך:

היה מתיירא להחשיך עליהן מפני הליסטים, נוטל את כולם כאחת ומוליכן פחות פחות מארבע אמות, או נותנן לחבירו בתוך ארבע אמות, וחבירו לחבירו, עד שמגיען לחצר החיצונה. במה דברים אמורים, בשהיו בהן רצועותיהן והיו מקושרין קשר תפילין, שודאי תפילין הן, אבל אם לא היו רצועותיהן מקושרות, אינו נזקק להן:

המוצא ספר תורה - יושב ומשמרו ומחשיך עליו.

ובסכנה - מניחו והולך לו.

ואם היו גשמים יורדים - מתעטף בעור, וחוזר ומכסה אותו, ונכנס בו:

כז.

לא יצא החייט במחטו בידו ולא הלבנר בקולמוסו ערב שבת סמוך לחשיכה, שמא ישכח ויצא בו בשבת.

וחייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשיכה, שמא יהיה שם דבר שכוּח ויצא בו בשבת.

ומותר לצאת בתפילין ערב שבת עם חשיכה, הואיל וחייב אדם למשמש בתפיליו בכל עת, אינו שוכחן.

שכח ויצא בהן לרשות הרבים, ונזכר שיש לו תפילין בראשו - מכסה את ראשו עד שמגיע לביתו או לבית המדרש: